

GAUTŲ ATSAKYMŲ DĖL VAIZDO STEBĖJIMO POLIKLINIKOSE IR SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRUOSE APIBENDRINIMAS

2013-11-04

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) 2013-09-13 Europos Sąjungos valstybėms narėms išsiuntė paklausimą Nr. 2R-3489(3.4.) dėl vaizdo stebėjimo poliklinikose ir sveikatos priežiūros centruose (toliau – paklausimas) apibendrinimas. Paklausime buvo teiraujamasi ar konkrečioje valstybėje narėje yra vykdomas vaizdo stebėjimas poliklinikose ir sveikatos priežiūros centruose ir, jei taip, tai kokiais tikslais bei kokia apimtimi.

Paklausimas buvo pateiktas 27 valstybėms narėms, atsakymus prašant pateikti iki 2013 m. spalio 4 d. Iki 2013-10-25 atsakymai gauti iš dvylikos valstybių narių priežiūros institucijų (Airijos, Austrijos, Belgijos, Čekijos, Estijos, Graikijos, Jungtinės Karalystės, Latvijos, Maltos, Portugalijos, Slovakijos ir Suomijos).

Airijos DAI nurodė, kad vaizdo stebėjimas sveikatos priežiūros įstaigose galimas tik saugumo tikslais, stebint tik perimetrą. Kitose vietose tik, jei būtų pateikti labai svarūs įrodymai dėl tokio stebėjimo būtinumo ir proporcingumo, nes tai laikoma stipriai privatumą pažeidžiančia priemone. Taip pat nurodo, kad duomenų apsaugos požiūriu geresnė yra sistema, kai įrašai peržiūrimi tik tiriant rimtus incidentus ir skundus, nei sistema, prie kurios yra nuolatinė prieiga (nuolatinis stebėjimas).

Airijos DAI taip pat pateikė vieną skundo nagrinėjimo atvejį. 2012 m. buvo gautas skundas dėl vaizdo stebėjimo kamerų slaugos namuose. Kameromis buvo stebima slaugos namų koridoriai, dienos kambarys, virtuvė, pagrindinis įėjimas, darbuotojų kambarys, gyventojų valgomasis, žaidimų ir vaistų terapijos kambariai. Buvo nurodyta, kad vaizdo stebėjimo sistema yra sujungta su savininko namais, kas leidžia vykdyti vaizdo stebėjimą bet kuriuo paros metu nuotoliniu būdu.

Slaugos namai atsakydami į Airijos DAI paklausimą dėl vaizdo stebėjimo kamerų nurodė, kad stebėjimas vykdomas siekiant užtikrinti saugumą, gyventojų ir darbuotojų apsaugą bei gyventojų priežiūros kokybę. Taip pat buvo nurodyta, kad vaizdo stebėjimo sistema nesujungta su vadovo namais, tačiau sujungta su abiejų direktorių išmaniaisiais telefonais, direktorių darbo palengvinimui, kad jiems nereikėtų nuolatos naktimis netikėtai lankytis slaugos namuose.

Airijos DAI išnagrinėjusi pateiktą informaciją, nusprendė, kad nemato pagrindo nuotoliniam ir personalo stebėjimui bei paprašė nedelsiant savanoriškai nutraukti šią praktiką. Taip pat paprašė pateikti virtuvės kameros ekrano nuotraukas.

Slaugos namai nedelsiant pašalino vaizdo stebėjimo kamerą darbuotojų kambaryje ir sąsają su išmaniaisiais telefonais. Taip pat paaiškino, kad virtuvė būna neprižiūrima tarp 20:00 ir 08:00, o tai gali būti pavojinga vieta vyresnio amžiaus žmonėms. Atsižvelgiant į tai, slaugos namams buvo nurodyta kameras atjungti dieną, kai virtuvėje yra darbuotojai. Taip pat buvo pateiktos ir kitos rekomendacijos, kurios aprašant skundo nagrinėjimą nedetalizuotos.

Austrijos DAI informavo, kad vaizdo stebėjimas sveikatos priežiūros įstaigose galimas tik saugumo tikslais, stebint tik įėjimus į įstaigą, bet ne koridorius, laukiamuosius, kabinetus ar personalo kambarius.

Belgijos DAI nurodė, kad Belgijoje kelios poliklinikos ir senelių namai jau keletą metų naudoja vaizdo stebėjimo kameras baudžiamųjų nusižengimų nustatymo, prevencijos ar išsiaiškinimo tikslais. Taip pat vaizdo stebėjimas vykdomas darbuotojų saugumo ir sveikatos užtikrinimo tikslais, saugumo, produkcijos gamybos proceso kontrolės (spėtina, kad vietoje gaminamų vaistų) ir darbuotojų darbo kontrolės tikslais. Taip pat yra gauti pranešimai apie vaizdo stebėjimą vykdomą siekiant užkirsti kelią pacientų pabėgimams, stebėti pacientus miego klinikose, psichiatrijos ligoninėse ir pan.

Čekijos DAI informavo, kad Čekijoje vaizdo stebėjimas sveikatos priežiūros įstaigose yra ganėtinai paplitęs. Tokio stebėjimo tikslais dažniausiai nurodoma duomenų valdytojo ir kitų suinteresuotų asmenų teisėtų interesų apsauga, nuosavybės, personalo ir pacientų saugumas, duomenų valdytojo įrangos, medikamentų ir tam tikrų medžiagų apsauga, darbuotojų darbo stebėjimas ir pan. Psichiatrijos skyriuose vaizdo įrašymo, reikalaujant Čekijos DAI, buvo atsisakyta. Čekijos DAI žinoma apie vaizdo stebėjimą vykdomą sraigtasparnių aikštelėse, sveikatos priežiūros įstaigai priklausančiose teritorijose, stebint įėjimus, registratūras (tik registratūrų stalai, bet ne visa darbo teritorija), koridorių, išskyrus laukiamuosius ir pacientų lankymo vietas, įėjimus į operacines, technines patalpas, vaistų ir medikamentų saugojimo patalpas. Registravimo metu DAI paprastai neleidžia laukiamųjų stebėjimo ir darbuotojų stebėjimo jų nuolatinėje darbo vietoje.

Estijos DAI nurodė, kad sveikatos priežiūros institucijose ir poliklinikose vaizdo stebėjimas saugumo užtikrinimo tikslu vykdomas registratūrose, laukiamuosiuose ir koridoriuose. Toks vaizdo stebėjimas gali būti vykdomas tik tuomet, jei jis esminiai nepažeidžia duomenų subjekto teisėtų interesų ir duomenys nenaudojami kitais, nei saugumo užtikrinimo, tikslais. Tokio stebėjimo atvejais duomenų subjekto sutikimas pakeičiamas aiškia informacija apie vykdomą vaizdo stebėjimą ir duomenų valdytojo pavadinimu bei kontaktine informacija. Gydytojų kabinetuose ir ligoninių palatose vaizdo stebėjimas galimas tik tuomet kai yra būtina apsaugoti duomenų subjekto ar kito asmens gyvybę, sveikatą ar laisvę (pvz., psichiatrijos skyriuose).

Graikija. Graikijos DAI direktyva dėl vaizdo stebėjimo nustato, kad vaizdo stebėjimas nuosavybės apsaugos tikslu ligoninėse, klinikose, operacijų ir kitose vietose, kur teikiamos medicinos paslaugos turi būti apribotas išimtinai tik įėjimais/išėjimais, atsiskaitymo už paslaugas vietomis (angl. *counter*) arba ypatingos svarbos objektais (elektromechaniniais įrenginiais, medicininių ar farmacinių medžiagų sandėliais ir pan.), į kuriuos negali patekti lankytojai ar pacientai. Kitose teritorijose vaizdo stebėjimas draudžiamas.

Vaizdo stebėjimas sveikatos paslaugų teikimo tikslu gali būti vykdomas tik pačių sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių paslaugas fizinę ir (arba) psichinę negalią turintiems asmenims, galintiems susižaloti ar sužaloti kitus asmenis, reikalavimu. Taip pat intensyvios pacientų priežiūros vietose. Šiuo atveju vaizdo stebėjimo būtinumas turi būti pagrindžiamas kompetentingų medicinos darbuotojų komiteto sprendimu, kuris turi būti ne rečiau nei vieną kartą per metus peržiūrimas. Sveikatos paslaugų teikimo tikslu gauti duomenys gali būti prieinami tik autorizuotam medicinos personalui. Tuo atveju, jei ta pati įstaiga vykdo vaizdo stebėjimą sveikatos paslaugų teikimo ir saugumo tikslais, vaizdo stebėjimo duomenų tvarkymo vietas turi būti atskirtos. Maksimalus įrašų saugojimo terminas – 48 val. Yra galimas tolesnis saugojimas mokslinio tyrimo tikslais, bet tik šiuos duomenis padarius anoniminiais (pvz., užtušuojuojant veidus) ir saugant atskirame įrašė. Tokiam tvarkymui reikalingas ligoninės mokslinio komiteto leidimas ir paciento sutikimas.

Jungtinė Karalystė. Specialaus vaizdo stebėjimo sveikatos priežiūros įstaigose reglamentavimo Jungtinėje Karalystėje nėra, todėl vadovaujamosi bendrais reikalavimais vaizdo stebėjimui. Duomenų valdytojas turi pagrįsti kamerų įrengimo būtinumą, atsižvelgdamas į pagrįstus privatumo lūkesčius, vaizdo duomenys turi būti saugomi tik tiek, kiek yra reikalinga tvarkymo tikslui pasiekti ir pan. Vaizdo stebėjimas pacientų su psichikos sutrikimais vonios kambariuose ir miegamuosiuose būtų leistas, atsižvelgiant į tai, kad jie gali save sužaloti.

Latvijos DAI nurodė, kad vaizdo stebėjimas Latvijoje yra vykdomas saugumo (darbuotojų, klientų ir patalpų) ir suteiktų paslaugų kokybės užtikrinimo tikslais tiek sveikatos priežiūros centruose, tiek ir poliklinikose. Paprastai vaizdo stebėjimas saugumo tikslais vykdomas viešose vietose – koridoriuose, laukiamuosiuose, registratūrose, atsiskaitymo už suteiktas paslaugas vietose, o psichoneurologinių pacientų atveju dėl susižalojimo rizikos ir jų kambariuose. Gydytojų ir procedūriniuose kabinetuose vaizdo stebėjimas yra draudžiamas. Šiuo metu, bendradarbiaujant su TM yra rengiamas teisės aktas, kuris reglamentuos vaizdo stebėjimą, tame tarpe ir sveikatos priežiūros centruose, poliklinikose bei prieglaudose.

Maltos DAI informavo, kad ypatingi asmens duomenys gali būti tvarkomi sveikatos apsaugos tikslais, kai tai būtina: prevencinei medicinai ir visuomenės sveikatos apsaugai; medicinos diagnozei; sveikatos priežiūrai ar gydymui arba sveikatos priežiūros ir ligoninių paslaugų valdymui, su sąlyga, kad duomenis tvarko sveikatos priežiūros specialistas ar kitas asmuo, kuriam taikoma tarnybinės paslapties pareiga. 2010 metais Maltos DAI atliko išankstinius patikrinimus, pagal Sveikatos apsaugos direktorato pranešimą apie ketinimus saugumo tikslais vykdyti visų Maltos sveikatos priežiūros centrų pagrindinių įėjimų ir laukiamųjų vaizdo stebėjimą. Atlikus patikrinimus buvo nurodyta užtikrinti tinkamas duomenų saugumo technines ir organizacines priemones bei pateiktos rekomendacijos dėl pacientų ir darbuotojų informavimo, prieigos prie duomenų, duomenų saugojimo ir teisės susipažinti su duomenimis.

Portugalijos DAI nurodė, kad vaizdo stebėjimas sveikatos priežiūros centruose, poliklinikose ir ligoninėse tapo įprasta praktika. Vaizdo kamerų naudojimas šiose vietose leidžiamas ir vykdomas asmenų ir turto apsaugos tikslais, kai tai stipriai nepažeidžia stebimųjų privatumo. Leidžiama stebėti tik išorinę teritoriją ir įėjimo duris, koridorius, išskyrus miegamųjų koridorius, registratūras, automobilių stovėjimo aikšteles, mokėjimų vietas ar pardavimo automatus. Esant išskirtinėms aplinkybėms, vaizdo stebėjimas galimas izoliatoriuose, kai pacientai turi būti atskirti nuo kitų asmenų ir nuolat stebimi (apdegę, užkrečiamomis ligomis sergantys žmonės ir žmonės po operacijų). Tokiais atvejais būtinas duomenų subjekto ar jo teisėto atstovo sutikimas. Portugalijos Darbo kodeksas taip pat draudžia nuolatinį nuotolinį stebėjimą darbo vietoje, taip pat viešose erdvėse arba už sveikatos priežiūros centrų, klinikų ar ligoninių.

Slovakijos DAI pateikė informaciją, kad Slovakijoje vaizdo stebėjimą reglamentuoja keli teisės aktai. Viešų patalpų vaizdo stebėjimas reglamentuojamas Asmens duomenų apsaugos aktu. Viešos patalpos gali būti stebimos tik visuomenės elgsenos ir saugumo, nusikalstamų veikų atskleidimo, valstybės saugumo, turto ir sveikatos apsaugos tikslais ir tik, jei apie tokį stebėjimą yra pateikiama aiški informacija. Tokios informacijos pateikti nereikalaujama, jei vaizdo stebėjimas yra nustatytas specialiu aktu. Įrašai gali būti naudojami tik nusikaltimų ar nusižengimų atskleidimo arba baudžiamojo proceso tikslais, jei kitaip nenumatyta pagal specialų įstatymą. Saugojimo terminas ne ilgiau nei 15 dienų, jei kitaip nenurodyta specialiu aktu.

Darbuotojų vaizdo stebėjimas reglamentuojamas Darbo kodeksu, kuriame nustatyta, kad darbdavys negali, išskyrus labai rimtas priežastis, susijusias su darbdavio veiklos specifika, kištis į darbuotojo privatumą darbo vietoje ir bendrose darbovietės erdvėse, stebint juos vaizdo kameromis. Darbdavys norėdamas įdiegti kontrolės mechanizmą vaizdo stebėjimo priemonėmis, privalo iš anksto konsultuotis su darbuotojų atstovais dėl kontrolės apimties, jos įgyvendinimo metodo ir trukmės bei informuoti apie tai darbuotojus.

Joks teisės aktas nereglamentuoja vaizdo stebėjimo gydytojų ir procedūriniuose kabinetuose, kadangi toks vaizdo stebėjimas grubiai pažeistų teisę į privatumą garantuojamą Konstitucijos.

Suomijos DAI nurodė, kad pagal Suomijos asmens duomenų įstatymą sveikatos priežiūros centruose, poliklinikose ir ligoninėse yra leidžiamas ypatingų asmens duomenų tvarkymas, kai tai yra būtina duomenų subjekto gydymui. Vaizdo stebėjimas nurodytose vietose laikomas ypatingų asmens duomenų tvarkymu. Suomijos pacientų padėties ir teisių įstatymas nustato, kad sveikatos priežiūros specialistai ligos istorijose turi įrašyti visą informaciją būtiną gydymo organizavimui, planavimui, teikimui ir stebėjimui. Suomijos DAI nustatė, kad informacija susijusi su paciento agresyviu elgesiu yra būtina aukščiau nurodytais tikslais.

Suomijos privatumo apsaugos darbo vietoje aktas leidžia darbdaviams vykdyti vaizdo stebėjimą darbuotojų ir kitų asmenų asmeninio saugumo užtikrinimo darbovietėje, turto apsaugos ar tinkamo produkcijos gamybos proceso užtikrinimo ir prevencijos tikslais. Taip pat pačiam darbuotojui paprašius, kad būtų vykdomas jo vaizdo stebėjimas ir dėl to susitarus su darbdaviu. Tačiau negali būti vykdomas konkretaus (-čių) darbuotojo (-ų) ir vietų skirtų asmeniniam darbuotojų naudojimui (tualetai, persirengimo kambariai ir pan.) vaizdo stebėjimas.

Remdamasi pateikta informacija Suomijos DAI nurodo, kad vaizdo stebėjimas sveikatos priežiūros centruose, poliklinikose ir ligoninėse gali būti vykdomas, tačiau duomenų valdytojas privalo užtikrinti, kad jis būtų vykdomas atsižvelgiant į pacientų, darbuotojų ir kitų asmenų privatumą ir juos tinkamai informuojant. Informacijos, kaip plačiai yra paplitęs vaizdo stebėjimas Suomijoje Suomijos DAI neturi.

Apibendrinant galima padaryti išvadą, kad visose atsakymus pateikusiose valstybėse vaizdo stebėjimas poliklinikose ir sveikatos priežiūros įstaigose yra galimas ir (arba) vykdomas. Tokio stebėjimo mastai skiriasi, kaip ir leidžiamos stebėti teritorijos bei tokio stebėjimo tikslai. Visose atsakymus pateikusiose valstybėse leidžiama stebėti poliklinikų ir sveikatos priežiūros įstaigų perimetrą, teritoriją, įėjimus/išėjimus, kitas viešas erdves (pvz., sraigtasparnių aikšteles), saugumo ir turto apsaugos tikslais. Stebėjimo kitose teritorijose ir kitais tikslais reglamentavimas skiriasi, tačiau visais atvejais duomenų valdytojas privalo įrodyti tokio vaizdo stebėjimo būtinumą bei turi būti įvertinamas poveikis privatumui. Yra pripažįstama, kad vaizdo stebėjimas galimas siekiant užtikrinti pacientų su psichoneurologiniais sutrikimais saugumą, siekiant apsaugoti juos nuo susižalojimo. Darbuotojų vaizdo stebėjimas darbo kokybės ir drausmės užtikrinimo tikslais yra draudžiamas (išimtis Belgija).